

ת"פ 18161/06/21 - מדינת ישראל נגד יעקב מחפרי, אורי סעדון, יוסי דהן

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 18161-06-21 מדינת ישראל נ' מחפרי ואח'

לפני כבוד השופט עלאא מסארווה
המאשימה: מדינת ישראל
נגד

הנאשמים: 1. יעקב מחפרי
2. אורי סעדון
3. יוסי דהן

ב"כ המאשימה: עו"ד בר דהן-הרוש
ב"כ הנאשם 2 עו"ד ניר שניידרמן
ב"כ הנאשם 3 עו"ד שילה ענבר ועו"ד שחר חצרוני

החלטה

הנאשם 3 העלה טענות מקדמיות בדבר פגם ופסול בכתב האישום בעניין צירוף נאשמים בניגוד להוראות סעיף 87 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב]- התשמ"ב-1982 (להלן: חסד"פ), וכן בקשה לביטול כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק בהתאם לסעיף 149(10) לחסד"פ. כמו כן, ההגנה הלינה על ניסוח עמום של כתב האישום.

הטענות נגד צירוף הנאשמים תחת כתב אישום אחד

1. לטענת ב"כ הנאשם 3, כתב האישום מייחס לנאשמים השונים אירועים נפרדים ועל אף שמדובר בסוכנים משטרתיים המשותפים לנאשמים השונים, הרי הנאשמים פעלו מול הסוכנים כל אחד בנפרד כך שלא הייתה הצדקה לצירוף הנאשמים. ואכן, כתב האישום כולל ארבעה אישומים נפרדים, כשכל אישום מכוון נגד נאשם אחד בלבד. מנגד, התביעה טוענת שמדובר בפרשה אחת ובסדרת מעשים המקשרים בין הנאשמים באישומים השונים, ולכן לטענתה כתב האישום עומד בדרישות סעיף 87 לחסד"פ.

לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים בעל פה, עיינתי שוב בטענות בכתב, הגעתי למסקנה שיש לדחות את טענות ההגנה.

2. לפי סעיף 87 לחסד"פ:

"מותר להאשים בכתב אישום אחד כמה נאשמים אם כל אחד מהם היה צד לעבירות שבכתב האישום או לאחת מהן, בין כשותף ובין בדרך אחרת, או אם האישום הוא בשל סדרת מעשים הקשורים זה לזה שהם מהווים פרשה אחת; אולם אין באי-צירופו של צד אחד לעבירה מניעה לשפיטתו של צד אחר".

3. בית המשפט העליון פירש את הסעיף הנ"ל בבג"ץ 398/83 הרצל אביטן ואח' נגד הרכב השופטים וינוגרד, שצקי ומישר ואח' (1983), כך:

"אמת המידה, העולה מנוסח הדברים בסעיף 87, היא, לכאורה, באישום ולא בנאשמים, אך לאור הקשר הדברים יש להבין את התנאי החלופי הנ"ל כדלהלן: האישום הוא בשל סדרת מעשים, הקשורים זה לזה עד שהם מהווים פרשה אחת, ודי לעניין זה כדי לצרף נאשם, אם יש לו חלק באחד מן המעשים שהוא חלק מן הסדרה. הווה אומר, ניתן לצרף נאשם, לא רק אם הוא צד לעבירה, המוגדרת באחד מן האישומים, אלא גם כאשר הוא רק בגדר צד לאחד מן המעשים, המהווה חלק מסדרה, המשמשת יסוד לאישומים".

4. כידוע, השאלה איננה לגבי נאותות הצירוף של הנאשמים אלא לגבי סמכות התביעה לפעול כפי שפעלה בצירופם לכדי כתב אישום אחד, ובלבד שאין בכך משום פגיעה בהגנת הנאשם.

5. כתב האישום מייחס לנאשמים השונים עבירות דומות, אל מול אותם סוכנים משטרתיים. תשומת הלב לכך שהיוודעות הסוכנים לנאשם 3 נעשתה באמצעות הנאשם 2 והרי לידתו של האירוע שבאישום השלישי המיוחס לנאשם 3, הייתה בפנייה טלפונית של הנאשם 2 לסוכן. לפי כתב האישום, הנאשם 2 סיפר לסוכן ש: "יש לו לקוח, המכונה יוסי [הנאשם 3], שמעוניין לבצע העמדת כספים במזומן להולנד". כמו כן, צוין בכתב האישום כי הקשר בין הנאשם 3 לבין הסוכן נוצר ביום 2.1.17. עת התקשר הנאשם 3 לסוכן ומסר כי קיבל את הטלפון שלו מנאשם 2 ואף "התעניין לגבי ביצוע עסקת העמדת כספים להולנד".

בהמשך, לאמור, נפגש הנאשם 3 עם הסוכנים, קשר שהוליד את האישומים המיוחסים לו. לא נטען בכתב האישום כי הנאשם 2 היה מעורב באישומים 3-4 המיוחסים לנאשם 3 בלבד. לכן, ההגנה טוענת שלא די "במקטע השולי של מסירת הטלפון [של הנאשם 3]" לסוכנים.

מכנה משותף נוסף בין האישומים השונים הוא מעורבותה של דמות נוספת (מיכאל מיכאלי) באישומים השונים. מיכאלי מתואר באישום השני כאיש קשר מטעם חברו של הנאשם 2. אותו מיכאלי היה לו חלק ונחלה באירוע שבאישום השלישי והרביעי גם. ההגנה טוענת שגם בכך אין די, שכן מיכאלי אינו נאשם בתיק והוא אף איננו עד תביעה.

6. האם נכון להורות על פיצול הנאשמים בהעדר "עבירה אחת לפחות משותפת לנאשמים" ? והאם אין זה נכון להתייחס לאישומים כ: "סדרת מעשים מעשים הקשורים זה לזה עד שהם מהווים פרשה אחת" ?

אציג את המקרה הבא:

א' ביצע עסקת סמים מוצלחת מול סוכן משטרתי, בסופה המליץ א' על ב' כסוחר מצוין. בהמשך הסוכן וב' עושים עסקת סמים נפרדת, בסופה ממליץ ב' על ג' כסוחר איכותי לא פחות, וכך הסוכן מבצע עסקה נפרדת עם ג'. האם יש קושי או מניעה להגיש כתב אישום אחד נגד א', ב' ו- ג' ? ואם קיים קושי כאמור, האם שימוש של הסוחרים השונים בישראל ישראלי או מיכאל מיכאלי כנהג או איש קשר, משנה את התשובה ?

נדמה שהתשובה חיובית. אסביר עוד:

עיון בכתב האישום בתיקנו, בחלק הכללי שבו וכן באישומים הקונקרטיים מלמד על הדמיון הרב בין האישומים, כאשר "חוט השני" שעובר ביניהם הוא בעובי של מסדרון שעובר בין חדרים.

כפי שעולה מהחלק הכללי בכתב האישום: "הנאשמים היו מעורבים, יחד עם הסוכן וש.ק. אשר פעלו באופן מוסווה, במתן שירותי מטבע בכך שקיבלו כספים בישראל כנגד מתן כספים במדינה אחרת וההפך וזאת ללא דיווח לרשויות".

מדובר באותם סוכנים; בהעמדת כספים של ישראלי לאחרים בחו"ל במדינות הולנד ובלגיה; חלק משחקני המשנה משותפים ולכאורה השחקנים הראשיים (הנאשמים והסוכנים) מקושרים האחד לשני. **המסקנה מכל האמור היא שמדובר בפרשת הפעלת סוכנים אחת שהתגלגלה בין יעדים מתחלפים.**

ההגנה, בכישרון רב, פירקה את המרכיבים השונים של הפרשה לחלקים קטנים, הניחה את החלקים השונים במרחק אחד מהשני וטענה כי מדובר בחלקים שוליים, קטנים ולא חשובים, שגם בהצטברותם אינם יוצרים "פרשה אחת". ההגנה הוסיפה וטענה שהתביעה שמה דגש על אלמנט הדמיון על אף היותו של קריטריון זה בלתי רלוונטי בשאלת צירוף נאשמים (להבדיל מצירוף אישומים).

לשיטתי, מדובר בפרשה אחת בגדרה בוצעו עבירות דומות, בשיטה דומה, בין אותם סוכנים לבין הנאשמים השונים, אשר ביניהם קיימת זיקה עד שהאחד הפנה לשני והשני פנה לסוכן תוך ציון זהות המפנה, ייתכן כצעד יוצר אמון, כאשר העבירות מבוצעות באמצעות שחקני משנה משותפים. **הדגש לעיל על הדמיון מכוון להסתכלות על האישומים השונים כחלק מפרשה אחת ולא כקריטריון עצמאי בזכות עצמו. קיים לפחות "חוט מקשר" בין הנאשמים והאישומים עד שהם מהווים פרשה אחת.**

בנתון אלה, מדובר בפרשה אחת שכן מדובר במעשים שיש ביניהם זיקה עניינית הדוקה, אשר יוצרים "סיפור מתגלגל" גם אם חוליות הקישור אינן תנאי הכרחי לקיומו. לא רק שהנאשמים ידעו על המעורבות האחד של השני, הם היו אלה שסייעו והסתייעו בקשר בין הסוכנים לבין עצמם (בכך נבדל ענייננו מהמקרה בת"פ (י-ם) 1256/01 **מדינת ישראל נ' כהן ואח'** (2003).

7. לפי ניתוח זה של כתב האישום, גם לפי הפסיקה שהובאה בהרחבה על ידי ההגנה, מתקיים מבחן הזיקה העניינית ההדוקה, ומכאן שהתביעה הייתה מוסמכת להגיש כתב אישום אחד נגד הנאשמים השונים. בעניין זה, נכון להותיר מרחב שיקול דעת של התביעה, ומשמצאתי שהצירוף הנאשם הינו אפשרי אזי אין להתערב בבחירתה של התביעה להגיש כתב אישום אחד נגד כלל הנאשמים.

הגנה מן הצדק

עמוד 3

8. לטענת הנאשם 3, נפל פגם מהותי ומשמעותי בכתב האישום בעצם הוספה של עובדה (פסקה 34) לפיה: "**הנאשם 3 עסק אף הוא במתן שירות בנכס פיננסי**". נטען כי עובדה זו הוספה בשלב מאוחר (מאוד), הרבה לאחר שהחקירה הסתיימה, מבלי שהנאשם נחקר עליה, וזאת "הודות" לטיעון ההגנה עצמה בשלב השימוע לפיו- ללא התייחסות לנאשם 3 כמי שעסק במתן שירות בנכס פיננסי לא תיכון עבירה. לראיה, הפנתה ההגנה לכך שכתב החשדות, שהיווה בסיס לשימוע שנערך בעניינו של הנאשם 3, לא כלל כל התייחסות לנאשם 3 כמי שעסק במתן שירות פיננסי. רק לאחר שההגנה הפנתה תשומת לב התביעה לכשל בכתב החשדות, התביעה עשתה מקצה שיפורים עת הגישה כתב אישום וזו תוספת העובדה האמורה. ההגנה טוענת כי דבר זה פוגם בשימוע בבחינת התגוננתי מפני שיטפון וקיבלתי רעידת אדמה. נטען שעובדה זו הוספה, במעשה מאולץ ומלאכותי ואף בחוסר הגינות, תוך ניצול מידע שעלה בשלב השימוע, לאחר שהתביעה הבינה שלא תצליח להוכיח את העבירה. כמו כן, טענה ההגנה שכתב האישום בניסוחו הקיים איננו מפורט דיו ואיננו מקיים את זכותה להתגונן כיאות בפני האישומים.

9. במובנה הבסיסי, טענת ההגנה מן הצדק מתייחסת למצב בו עצם ניהול ההליך הפלילי עומד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית. קבלת הטענה יוצרת תריס ומגן מפני העמדת הנאשם לדין בשל טענות כגון אכיפה בררנית, הפליה, רדיפה, חריגה מסמכות, שיהוי קיצוני, ועוד. בגרעין הטענה "אני טוען טענה מקדמית, בלי קשר לעובדות כתב האישום -עד שאני מוכן להניח לצורך הטיעון שהן יוכחו אחת אחת- לא היה זה הוגן להעמיד אותי לדין פלילי". כדי לבחון את הטענה על בית המשפט לזהות את הפגמים ועוצמתם וזאת במנותק משאלת אשמתו או חפותו של הנאשם (ע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נגד בורוביץ** (2005)).

בדונו בטענה זו, תפקידו של בית המשפט כמי שמשגר רחפן לאוויר ובוחן את ההליך ממבט מעל, כשרמת המיקוד (הרזולוציה) היא בהתאם. שכן, ביטול כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק שמור למקרים חריגים בהם קיימת סתירה **מהותית** לעקרונות של צדק והגינות. ברי שלא כל חריגה מאמות המידה המקובלות תצדיק ביטול כתב האישום, ולכן יש להצביע על פגם ממשי ועוד בעוצמה גבוהה.

10. תחת שיגור רחפן לאוויר, קירבה ההגנה מבטה על כתב האישום, כשהיא מחזיקה בידה זכוכית מגדלת, ובפיה טיעון ממוקד סביב עובדה אחת בכתב האישום. ההגנה תקפה עובדה זו במישורים שונים, עובדתיים ומשפטיים, כדלהלן: א. עובדה זו איננה מפורטת דיה עד שהנאשם 3 אינני יכול להתגונן מפניה. ב. עובדה זו הוספה לכתב האישום מבלי נחקר עליה. ג. אותה עובדה נולדה בנסיבות של ניצול לרעה של הליכי השימוע. ד. השימוע שנערך בעניינו של הנאשם- לאו שימוע הוא.

כפי שההגנה ציינה בטיעונה בכתב (פסקה 33) העובדה שבסעיף 34 לכתב האישום טעונה הוכחה. מהדיון שהתקיים ניתן להבין שהתביעה סבורה שתצליח להוכיח זאת, ייתכן אף באמצעות אמרות של הנאשם 3 עצמו, או באופן שהציג עצמו בפני הסוכן (ראו סעיף 32 לכתב האישום). מן העבר השני, ההגנה טוענת שעל התביעה להוכיח שהנאשם עסק במתן שירותים פיננסיים דרך עיסוק והוסיפה וטענה:

"לא די בכך שהמאשימה תוכיח כי הנאשם ביצע את הפעולה הפיננסית **החד פעמית** המתוארת בכתב האישום".

ייתכן כן. אך זוהי סוגיה משפטית לא פשוטה שיש להניח שתעלה בסוף ההליך, לאחר שתונח תשתית עובדתית

על בסיס העובדות הקונקרטיות של שני האישומים המיוחסים לנאשם 3, ועל בסיס ראיות נוספות שיוצגו בפניי מן הסתם.

11. ניתן להבין מהדיון כי קיימת מחלוקת (פרשנית) בין הצדדים ביחס לעובדות העולות מתיק החקירה. לשיטת ההגנה, העובדות אינן מלמדות על מי שנתן שירותים פיננסיים "דרך עיסוק". התביעה סבורה אחרת. בהעדר חומר ראיות שהוגש בשלב זה, אין ברשותי הכלים להכריע במחלוקת זו. גם לו נטלתי לידי את תיק החקירה, ספק רב בעיניי אם נכון להכריע במחלוקת זו, על בסיס חומר הראיות, קרי לפני שמיעת העדים הרלוונטיים.

אי חקירת הנאשם על העובדה השנייה במחלוקת

12. אשר לאי חקירת הנאשם בנושא "העיסוק במתן שירותים פיננסיים", דין הטענה להידחות בשלב זה של הדיון.

הנאשם 3 נחקר תחת אזהרה, בין השאר, "בחדש לביצוע עבירות על פי חוק איסור הלבנת הון" ... "בכך שבשנים האחרונות העברת מיליוני שקלים שמקורם בעבירות מחו"ל לארץ ולהיפך". לטענת ההגנה נפל פגם בכך: "שחוקריו של הנאשם 3 לא פירטו בפניו, במסגרת האזהרה, או בגוף החקירה, באיזו עבירה על חוק איסור הלבנת הון הוא חשוד" מבלי להטיח בנאשם שהוא "נותן שירותים פיננסיים דרך עיסוק".

על פני הדברים ומבלי לטעת מסמרות, איננו סבור שהפירוט הנ"ל לוקה בחסר עד כדי קבלת טענה להגנה מן הצדק.

במקרה אחר התייחסתי למשמעות אי ציון הוראת החוק הספיציפית המגבשת את העבירה בגוף האזהרה של החשוד (ת"פ 4188-03-22 **מדינת ישראל נגד דוד פיטוסי ואח'** (2022)) וציינתי כי:

"ושוב, מקובל עליי שהחובה להזהיר את הנאשם באופן ממוקד (ככל שניתן) היא נגזרת של הזכות להליך הוגן. ואולם הדברים אינם נבחנים באופן פורמאלי אלא באופן תכליתי ופונקציונלי לפי הרציונל הבסיסי עליו עמדתי לעיל. אם המידע שהוצג לנאשם כחשוד היה מפורט דיו, כך שניתנה לו הזדמנות סבירה לשטוח את גרסתו ותשובתו לחשדות, הרי שאי חקירה בעבירה ספציפית שמצאה את דרכה לכתב האישום בכל זאת, לא תוביל בדרך כלל לביטול כתב האישום או הוראה על השמטת חלקים ממנו".

התביעה (פסקאות 45-46 לתשובה) טוענת כי הנאשם נשאל בהודעותיו שאלות הנוגעות לסוגיית העיסוק במתן שירות בנכס פיננסי. התביעה הפנתה למקומות שונים בחומר החקירה. **לפיכך, מדובר במחלוקת עובדתית ראייתית שדינה להתברר בשלב שמיעת העדויות.**

מכל מקום, אין מדובר באירוע עובדתי או חלק ממנו עליו לא נחקר הנאשם, אלא בהשקפת התביעה (אשר טעונה הוכחה כשלעצמה) כי מעשיו באישומים 3 ו-4 נעשו אגב עיסוקו במתן שירות בנכס פיננסי.

ניצול לרעה של הליך השימוע

13. סוגיית השימוש במידע במהלך השימוע, להבדיל משימוש במידע במהלך מו"מ לאחר הגשת כתב האישום, היא סוגיה מורכבת, ואינני סבור שנסיבות תיק זה, מתאימות לקיים דיון בה. אומר בקצרה, שכידוע העלאת טיעונים בשלב השימוע כרוכה בנטילת סיכון מקצועי מצד הסנגור. על הכף ניסיון למנוע הגשת כתב האישום (שטרם הוגש וטרם נוסח). הנאשם נדרש לדילמה מקצועית בדבר מידת "חשיפת הקלפים" שבידיו. הדילמה נובעת מרצונו של הנאשם למנוע הגשת כתב אישום נגדו, ומן הצד השני החופש המלא של התביעה בניסוח כתב האישום (ככל שטענותיו יידחו). בשלב זה, קיים מכתב שימוע או "כתב חשדות" בלתי מחייב, לכאן אך גם לא לשם.

לפי הנחיית פרקליט המדינה 14.21 ("הליכי יידוע ושימוע בהליכים פליליים") - סעיף 65:

"התביעה רשאית לעשות שימוש בכל מידע שיעלה במהלך השימוע". אין מניעה שטענות שעלו בשימוע יצדיקו אף השלמת חקירה (ובמקרים המתאימים ראוי לעשות כן טרם העמדת אדם לדיון פלילי), לא כל שכן שינוי בניסוח כתב אישום ביחס למתוכנן בשלב כתב החשדות. יתרה מזו, הפסיקה קבעה שניתן, במקרים המתאימים, לסווג מסמכים שנמסרו לתביעה במהלך השימוע כ- "חומרי חקירה" (ע"ח י-ם) 72164-06-20 **מדינת ישראל נ' סלע** (2020)). לכן, נאשם המבקש למנוע שימוש בטענות בשימוע משול למי שאוכל את העוגה ומלין על שאיננה שלמה כשהייתה.

שונים הדברים לאחר שכתב האישום הוגש לבית המשפט, שאז קיימת ציפייה לניהול משא ומתן, סביב כתב האישום בנוסחו, ואשר תיקונו גורר משמעויות משפטיות (וזאת אף במקרים שלא נדרשת רשות בית המשפט לתיקון). כפי שנקבע בפסיקה, אין לזלזל בחשיבות כתב האישום כמסמך המכונן בתיק הפלילי.

עמימות בניסוח כתב האישום

14. טענתה הנוספת של ההגנה לפיה הטענה העובדתית שבסעיף 34 לכתב האישום נותרה "עמומה אשר אין ביכולת הנאשם להתגונן מפניה". גם טענה זו דינה להידחות.

דרישה זו ההגנה לפירוט של העובדות שעומדות מאחורי הטענה לעיסוק במתן שירות בנכס פיננסי, מעוררת שאלות בנושא אופן ניסוח כתב האישום, כשייתכן שהציפייה של ההגנה כרוכה בזליגה של פירוט הראיות בתוך כתב האישום, בבחינת פירוט הביסוס לכל טענה עובדתית. אינני סבור שעל התביעה לפרט ברחל בתך הקטנה "מתי עסק הנאשם במתן שירות בנכס פיננסי, היכן עסק בכך, כמה פעמים ומול אילו לקוחות". נטען בכתב האישום שפעילותו של הנאשם 3 כפי שבאה לידי באישומים 3-4 נעשתה אגב עיסוק במתן שירות בנכס פיננסי. אמנם זוהי טענה עובדתית כללית, אך היא מתייחסת לביטוי שהוגדר היטב בהוראות החוק (סעיף 1 לחוק הלבנת הון). כידוע, ספק, ראייתי ומשפטי, ככל שיוותר בעניין זה, עשוי לפעול לטובת הנאשם.

15. לבסוף, אינני מקבל את טענת ההגנה לפיה נפגעה, הלכה למעשה, זכותה לשימוע, וזאת לאחר שבשלב הטענות המשלימות, חידדה התביעה כי היא מייחסת לנאשם את חשד לביצוע העבירות תוך עיסוק במתן שירות בנכס פיננסי והזמינה את ההגנה להתייחס לכך.

הערה לפני סיום

16. למען הסר ספק, אין בדברי משום נכונות לקבל ראיות בלתי קבילות או נכונות לקבל טיעון נעדר בסיס עובדתי-ראייתי לגבי מקרים אחרים שלא בא זכרם בכתב האישום. על התביעה לבסס את הטענה העובדתית כדבעי ומעבר לכל ספק סביר. אלא שאינני יכול לבטל מראש ניסיון התביעה, אם זו כוונתה, לבסס על הטענה על מעורבות הנאשם בשני האישומים הקונקרטיים כשהם לבדם. חוששני שלא הייתי יכול לשלול זאת כבר בשלב זה, אף אם כתב האישום היה מייחס לנאשם 3 מקרה אחד בלבד. כמו כן, אינני יכול לשלול קיומן של ראיות נוספות קבילות ומספקות שעשויות לבסס את טענת התביעה לעיסוק כאמור במקרים אחרים. ביכולתה של ההגנה להיערך לשתי האפשרויות. אעיר בהקשר זה, שהתביעה בוודאי מודעת לקושי בהתבססות על אמרת חוץ של נאשם כשהיא נטולת תוספת ראייתית, קושי שככל הנראה הצדיק הימנעות מהעמדה לדין במקרים החורגים מכתב האישום (אם היו קיימים כאלה). כל שקבעתי לעיל הוא שאינני יכול לשלול אפרוירית אפשרות הוכחת העובדה על בסיס הראיות בתיק זה, אליהן טרם נחשפתי. ברי ששני הצדדים מסתכנים שטענותיהם יידחו, ולשם כך בדיוק נועד הליך ההוכחות הקבוע.

לאור כל האמור, הטענות המקדמיות נדחות בזאת. על הנאשם 3 להגיש תשובתו לכתב האישום וזאת בתוך 30 ימים מהיום.

ניתנה היום, בכ' תמוז תשפ"ג, ב'09 יולי 2023, בהעדר הצדדים.